

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 22. marts 2019
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Michael Hadberg
Sagsnr.: 2019-614-0772
Dok.: 1035168

Notat til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg om afgivelse af indlæg i EU-Domstolens sag C-746/18, H.K.

1. Indledning

Den øverste domstol i Estland (Riigikohus) har i en straffesag mod H.K. forelagt EU-Domstolen tre præjudicielle spørgsmål vedrørende de EU-retlige rammer for nationale bestemmelser om statslige myndigheders adgang til trafik-, lokaliserings- og abonnementsdata lagret af kommunikationsvirksomheder i medfør af national lovgivning. Af de tre forelagte spørgsmål er navnlig det første af interesse i en dansk kontekst.

Spørgsmålet angår, om artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor, sammenholdt med artikel 7, 8, 11 og 52, stk. 1, i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (Chartret), skal fortolkes således, at statslige myndigheders adgang i en straffesag til data, som gør det muligt at fastslå bl.a. udgangs- og destinationssted, dato, klokkeslæt og varighed og stedet for anvendelsen af mobilt terminaludstyr for så vidt angår en sigtets telefon eller mobiltelefonkommunikation, udgør et så alvorligt indgreb i de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i de nævnte artikler i Chartret, at denne adgang i forbindelse med forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager skal begrænses til bekæmpelse af grov kriminalitet, uanset hvilken periode de lagrede data, som de statslige myndigheder har adgang til, vedrører.

2. Sagens faktisk omstændigheder

Den tiltalte H.K. blev ved en dom afsagt af de estiske domstole idømt en fængselsstraf for bl.a. at have begået en række tyverier. I dommen blev der

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

bl.a. lagt vægt på protokoller, der var blevet udfærdiget af de estiske efterforskningsmyndigheder på grundlag af data, som var blevet udleveret af en telekommunikationsvirksomhed i forbindelse med efterforskningen. Der blev i forbindelse med efterforskningen udleveret data om H.K.'s telekommunikation i perioder for henholdsvis en dag, ca. en måned og ca. et år.

H.K.'s forsvarer har appelleret dommen til den øverste estiske domstol med påstand om frifindelse. Forsvareren har gjort gældende, at protokollerne, som gengiver de data, telekommunikationsvirksomheden udleverede til de estiske efterforskningsmyndigheder, ikke er lovlige beviser. Forsvareren har i den forbindelse henvist til, at de bestemmelser, der forpligter telekommunikationsvirksomheden til at lagre de udleverede data, og anvendelsen af disse data til domfældelse af H.K., er i strid med artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58/EF, som skal fortolkes i lyset af artikel 7, 8, 11 og 52, stk. 1, i Chartret.

På baggrund heraf har den øverste estiske domstol besluttet at forelægge EU-Domstolen det ovenfor angivne spørgsmål.

3. Den danske interesse i sagen

Det er regeringens opfattelse, at regeringen bør afgive indlæg i denne sag, da EU-Domstolens besvarelse af det forelagte spørgsmål vil kunne have betydning for de danske regler om adgang til data lagret af telekommunikations-selskaber i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

EU-Domstolens besvarelse af det forelagte spørgsmål vil kunne få indflydelse på, hvordan de danske logningsregler kan indrettes i overensstemmelse med EU-retten på en måde, hvor logning fortsat kan udgøre et centralt og effektivt efterforskningsredskab.

De danske regler om politiets adgang til oplysninger i forbindelse med straffesager er fastsat i retsplejeloven. Dommen vil derfor navnlig kunne få betydning for, hvordan retsplejelovens regler om adgang til oplysninger, som teleselskaberne skal opbevare til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold i medfør af logningsbekendtgørelsen, vil kunne udformes i forbindelse med en kommende revision af de danske logningsregler.

Det bemærkes i øvrigt, at der ud over denne sag verserer to yderligere sager om logning ved EU-Domstolen. Sagerne drejer sig om de EU-retlige rammer for nationale bestemmelser, der forpligter teleudbydere mv. til at lagre

trafik- og lokaliseringsdata (sag C-520/18 Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl. og de forenede sager C-511/18 og C-512/18, La Quadrature du Net m.fl.). Regeringen har afgivet skriftlige indlæg i begge sager.

Regeringens synspunkter i sagen

Indledningsvis bemærkes, at EU-Domstolen i dom af 21. december 2016 i de forenede sager Tele2/Sverige og Watson, C-203/15 og C-698/15 (Store Afdeling), fastslog, at artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58, sammenholdt med artikel 7, 8, 11 og artikel 52, stk. 1, i Chartret, er til hinder for en national lovgivning, der ikke begrænser nationale myndigheders adgang til lagrede data til det formål at bekæmpe grov kriminalitet.

I forlængelse heraf kan det første spørgsmål, som rejses for EU-Domstolen, ses som et spørgsmål om, hvorvidt lagrede data alene kan udleveres til brug for efterforskning mv. af grov kriminalitet, selv om der kun opnås adgang til oplysninger om en begrænset periode (f.eks. en dag).

Regeringen vil argumentere for, at de nærmere regler for myndighedernes adgang til trafik- og lokaliseringsdata afhænger af, hvilken type data myndighederne ønsker adgang til, jf. også EU-Domstolens dom i sag C-207/16 (Ministerio Fiscal). Der vil således argumenteres for, at nationale myndigheders adgang til lokaliseringsdata (oplysninger om *hvor* en telefon har befundet sig på et givent tidspunkt) må anses for at være mindre indgribende end myndighedernes adgang til andre typer af data, hvorfor der ikke i tilfælde af adgang til lokaliseringsdata skal gælde et krav om grov kriminalitet. Lokaliseringsdata gør det således ikke i sig selv muligt at drage meget præcise slutninger vedrørende privatlivet for den pågældende person (omgangskreds, sociale relationer o.lign.), som omtalt i Tele2-dommens præmis 99.

Reglerne i retsplejeloven om politiets adgang til lagrede data skelner således også mellem på den ene side bl.a. lokaliseringsdata og på den anden side kommunikationsdata (oplysninger om *hvem* brugeren af en telefon har kommunikeret med på et givent tidspunkt). For at myndighederne kan få adgang til kommunikationsdata om en mistænkt gælder der således som udgangspunkt et krav om en strafferamme på 6 år. Derimod kan lokaliseringsdata udleveres efter de lempeligere regler i retsplejeloven om edition.